

Hooksherrgård vid mitten av 1800-talet. Litografi av Thora Thorsdotter i Fardna och nuvarande Sverige.

P I N N S T O L E N

Nedanstående text är hämtad ur boken Sällsamheter i Småland, del 3, av Peter Åkerman, Raben och Sjögrens Förlag 1991.

Sockenslöjdaren Jonas Fagerlund, död 1861, gjordes till Bruksbyggmästare. Det var han som på 1850-talet, efter ritningar av Fredriks maka, Henriette, även kallad Hennes nåd på Hook, konstruerade den första pinnstolen i Småland. Fagerlund fick dock hjälp med svarvningen av Daniel Ljungqvist på Lunna, som han också kallades, rev sig i huvudet när han fick se Hennes nåds teckning men genom sin skicklighet fick han tillsammans med Jonas Fagerlund snabbt ihop pinnstolen, Hennes nåd beställde omgående ett flertal stolar och modellen spreds fort långt utanför Hook. Tillsammans med Johan Wilhem Thunander och några andra medhjälpare började Ljungqvist att tillverka pinnstolar för försäljning. I en drängstuga i Markeryd söder om Hagafors ett par kilometer öster om Svenarum satte de igång sin verksamhet.

Till en början var det med en trampsvarvstol men Thunander tog snart vattenkraft till hjälp och så stod Hagafors stolfabrik där som första pinnstolfabriken i Sverige.

Alldeles ny var inte stolsmodellen. Hennes nåd, som var en berest dam, hade säkert sett liknande i USA. Där hade pinnstolen liksom gungstolen tillverkats sedan 1700-talet, troligen efter förebilder från den engelska Windsorstolen. I Eksjö hade redan på 1850-talet en snickare C.J. Hägg tillverkat svarvade stolar efter amerikanskt mönster. Det var dock i Hagafors tillverkningen satte igång i sådan skala att man kan tala om industri.

Många andra hantverkare i trakten tog upp tillverkningen av modellen. I Långserum, inte långt från Hagafors, började Per Johan Andersson att 1870 fabricera pinnstolar. År 1882 flyttade han verksamheten till Nässjö och skapade Nässjö stolfabrik, vars tillverkning snart gick om Hagafors. Hagafors stolfabrik levde dock vidare och kunde 1896 skryta med att drottning Sofia besökte den. I dag har Hagafors helt gått upp i Nässjö stolfabrik, som numera heter Nya Nesto AB.

I Norra Sandsjö vid Boda kvarn hade Axel Hägg 1872 också sat igång en tillverkning av pinnstolar, en verksamhet som utvecklades i stor skala under namnet Bodafors möbelfabrik, under många år det dominerande företaget i Bodafors.

Många andra liknande företag växte fram i Småland, som på detta sätt kom att bli det ledande landskapet inom möbelindustrin i Sverige.

Erik Fagerlund